

Universitetet i Tromsø

Revidering av akkreditert mastergradsstudium i rettsvitenskap

NOKUTs rapporter
ISSN [1501-9640]

Forord

Komiteen for revidering av akkreditering av mastergradsstudiet i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø legger med dette fram sin rapport.

Komiteen takker Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø for all imøtekommenhet ved institusjonsbesøket.

Thomas Wilhelmsson, professor (leder)
Helsingfors universitet

Páll Sigurðsson, professor
Íslands universitet

Frederik Zimmer, professor
Universitetet i Oslo

Nina Elisabeth Dürendahl Thommesen, student
Universitetet i Bergen

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
A) BAKGRUNN OG GRUNNLAG FOR VURDERINGEN	4
B) SAMMENDRAG.....	5
C) STUDIETS MÅL OG PROFIL	7
D) SAKKYNDIGES VURDERING I HENHOLD TIL NOKUTS FORSKRIFT	8
1. STUDIET SKAL OPPFYLLE DEPARTEMENTETS FORSKRIFT OM KRAV TIL MASTERGRAD JF § 2-2 (1)	8
2. DET SKAL FORELIGGE EN PLAN FOR STUDIET JF § 2-2 (2).....	10
3. INSTITUSJONEN SKAL HA ET STABILT FAGMILJØ KNYTTET TIL STUDIET JF § 2-2 (3).....	22
4. INFRASTRUKTUREN SKAL VÆRE TILPASSET ORGANISERING OG UNDERVISNINGSFORM OG RELATERES TIL STUDIETS MÅL JF § 2-2(4).....	28
5. INSTITUSJONEN SKAL DELTA AKTIVT I INTERNASJONALT SAMARBEID INNENFOR FAGOMRÅDER MED RELEVANS FOR STUDIET JF § 2-2 (5).....	31
6. DET SKAL VÆRE ORDNINGER FOR INTERNASJONALISERING PÅ STUDIET JF § 2-2 (6).....	32
7. INSTITUSJONEN SKAL REDEGJØRE FOR HVORDAN STUDIET KVALITETSSIKRES I INSTITUSJONENS SYSTEM FOR KVALITETSSIKRING JF § 2-2 (7).....	34
E) FAGLIG NIVÅ OG DOKUMENTERTE RESULTATER	37
F) KONKLUSJON.....	39
G) ANBEFALINGER FOR VIDERE UTVIKLING	40
H) APPENDIKS	42

A) BAKGRUNN OG GRUNNLAG FOR VURDERINGEN

Bakgrunn

NOKUTs styre vedtok 20. juni 2005 å iverksette en revidering av alle mastergradsstudier og ph.d.-studier i rettsvitenskap. Formålet med revidering av akkrediterte master- og doktorgradsstudier innenfor rettsvitenskap er

- å undersøke om studiet tilfredsstillende gjelder standarder og kriterier.
- å bidra til å utvikle kvaliteten i studiene.

Kort beskrivelse av institusjonen

Universitetet i Tromsø (UiT) ligger på ca. 70 grader nord og er verdens nordligste universitet. UiT har ca. 6000 studenter og om lag 1800 ansatte. Det juridiske fakultet tilbyr en integrert femårig mastergrad i rettsvitenskap (jussutdanningen), flere spesialfag (enkeltemner) som er åpne for ferdigutdannede jurister, samt ph.d.-program innenfor rettsvitenskap. Fakultetet har sitt tilholdssted i det nye Teorifagbygget på universitetets campus.

Grunnlaget for vurderingen

NOKUTs standarder og kriterier for akkreditering av studier legges til grunn for evalueringen. Det skal legges vekt på utdanningens faglige nivå og dokumenterte resultater. Den sakkyndige vurderingen baseres på indikatorer for dokumenterte resultater sammen med selvevalueringen, tilleggskommunikasjon og institusjonsbesøket. Kandidatundersøkelsen er lagt vekt på i liten grad, da denne undersøkelsen har flere svakheter, blant annet en relativt lav svarprosent (11 %). Kandidatene som svarte på denne hadde dessuten fulgt den gamle studiemodellen. Kandidatundersøkelsen er derfor kun brukt til å underbygge funn som baserer seg på andre kilder.

Organisering av rapporten

Rapporten er disponert i henhold til mal for selvevaluering og NOKUTs forskrift § 2.3 Standarder og kriterier for akkreditering av mastergradsstudier.

B) SAMMENDRAG

Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra NOKUT av en sakkyndig komité som består av professor Thomas Wilhelmsson (komiteens leder), professor Frederik Zimmer, professor Páll Sigurðsson og student Nina Elisabeth Dürendahl Thommesen. Komiteen har vurdert om mastergradsstudiet i rettsvitenskap ved Universitet i Tromsø fortsatt oppfyller kriteriene for akkreditering fastsatt i *Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning*, vedtatt av NOKUT 25.01.2006. Vurderingen bygger hovedsakelig på Det juridiske fakultets selvevaluering og informasjon som kom fra lærere, studenter og administrasjonspersonale under intervjuer ved komiteens besøk på fakultetet.

Mastergradsutdanningen i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø ligger nært opp til den tradisjonelle modellen for et juridisk studium. Det er et femårig integrert mastergradsstudium, med meget sterk fokusering på norsk rett. Fakultetet skiller seg fra de andre norske juridiske fakultetene ved det landsdelsrelevante fokuset på same-, hav- og fiskerirett, og ved at mastergradsstudiet har obligatorisk praksis.

Komiteen mener at studiet oppfyller alle *NOKUTs standarder og kriterier for akkreditering av studier på høyere grads nivå*, unntatt kravet om at minst 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse. Etter komiteens beregninger og forståelse av begrepet "fagmiljø" er andelen ansatte med førstestillingskompetanse på 42 %. De øvrige kravene til fagmiljøet er tilfredsstilt. Komiteen vil imidlertid bemerke at de kvantitative kravene til fagmiljøet ikke er formålstjenelig med henblikk på NOKUTs intensjon om god kvalitet i utdanningen.

Departementets forskrift om krav til mastergrad er oppfylt. Vilkåret om at det skal foreligge en plan for studiet, og alle kravene som stilles til studieplanen, er også oppfylt. Infrastrukturen er tilpasset organisering og undervisningsform, og relateres til studiets mål. Komiteens oppfatning er også at fakultet deltar aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet. Tilstrekkelige ordninger for internasjonalisering foreligger. Fakultetet har dessuten redegjort for hvordan studiet kvalitetssikres i institusjonens system for kvalitetssikring.

Komiteen fikk et inntrykk av at mastergradsutdanningen ved fakultetet har både sterke og svake sider. Fakultetet og studiet er i utvikling, og komiteen oppfattet under institusjonsbesøket at stemningen er optimistisk. Det er positivt at fakultetet har en nordnorsk profil. At miljøet er lite, har både fordeler og ulemper. En fordel er at det er god kontakt mellom studenter, ansatte og fakultetsledelse. På den positive siden ønsker komiteen også å trekke fram den obligatoriske praksisordningen, og de meget gode lokalene.

Ulemper med at fagmiljøet er lite, er blant annet at det er få fast ansatte lærere i sentrale rettsområder, og et relativt lavt antall spesialfag å velge mellom. Det ble under institusjonsbesøket ytret ønske fra studentene om flere spesialfag. Studentene ønsket også flere obligatoriske elementer i studiene.

Etter komiteens mening bør fokuset på internasjonalisering bli sterkere, blant annet når det gjelder pensum, de norske studentenes deltakelse i engelskspråklige spesialfag og studieopphold i utlandet. Fordelingen av obligatoriske fag og spesialfag framstår dessuten som skjev. Fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+ 2 Bologna-struktur for studiene. Dette ville gi større rom for valgfrihet, fordypning, progresjon og internasjonalisering.

C) STUDIETS MÅL OG PROFIL

Studiets mål

Studiets målsetting er formulert i studieplanens punkt 2:

Et demokrati og en rettsstat kjennetegnes av rettssikkerhet, åpen og kontrollert maktutøvelse, fri meningsdannelse og respekt for medborgernes rettigheter og menneskeverd. I en slik stat må det finnes jurister som kan forholde seg selvstendig og kritisk til rettssystemet, og som kan ha et historisk, internasjonalt og rettsteoretisk perspektiv.

Kandidatene skal i løpet av det 5-årige studiet oppnå et kunnskaps- og ferdighetsnivå som tilfredsstillende de krav som samfunnet stiller til etisk og faglig forsvarlig juridisk yrkesutøvelse. De skal få et grunnlag for å forstå vitenskapelig tenkning.

Fakultetet omtaler det også i selvevalueringen som et mål å forbedre tilgangen på jurister i Nord-Norge.

Studiets profil

Studiets profil ligger nært opp til den tradisjonelle modellen for juristutdanning. Det er et femårig integrert mastergradsstudium, med meget sterk fokusering på norsk rett. Emnemessig er profilen hovedsakelig den samme som ved andre juridiske fakulteter, men et særtrekk er det landsdelsrelevante fokuset på same-, hav- og fiskerirett. Dette fokuset har først og fremst sammenheng med målet om å utdanne kandidater som arbeider i landsdelen, men det har også relevans for forskningsprofilen. Til forskjell fra de andre juridiske fakultetene i landet, har rettsstudiet ved UiT obligatorisk praksis.

D) SAKKYNDIGES VURDERING I HENHOLD TIL NOKUTs FORSKRIFT

1. Studiet skal oppfylle departementets forskrift om krav til mastergrad jf § 2-2 (1)

Forskrift om krav til mastergrad av 12.01.2005 § 4 første punktum sier at: ”Graden master oppnås på grunnlag av mastergradseksamen av 300 studiepoengs (5 års) omfang, inkludert selvstendig arbeid i henhold til § 6.” § 6 annet til femte ledd sier at: ”I mastergrad etter § 4 skal det inngå selvstendig arbeid av et omfang på minimum 20 studiepoeng. Omfanget av det selvstendige arbeidet skal ikke overstige 60 studiepoeng. Det selvstendige arbeidet skal vise forståelse, refleksjon og modning. Institusjonen fastsetter nærmere regler om det selvstendige arbeidet, herunder omfang, vurderingsform og om arbeidet skal utføres individuelt eller av flere studenter.”

Beskrivelse

Mastergradsstudiet i rettsvitenskap er et integrert mastergradsstudium av 300 studiepoengs omfang. Studentene kan velge mellom å skrive en stor masteroppgave på 60 studiepoeng eller å skrive en liten masteroppgave på 30 studiepoeng.

Studietiden ble redusert fra seks til fem år i forbindelse med at masterstudiet ble innført. Dette er en tilpasning til Bologna-modellen. Men fakultetet har ikke fulgt den opp fullt ut med en struktur med et treårig bachelorgradsstudium og et toårig mastergradsstudium.

Rettsvitenskapsstudiet ved UiT er altså et integrert mastergradsstudium. Den valgfrie delen er på kun ett år.

Vurdering

Fraværet av et bachelornivå er problematisk med hensyn til internasjonal utbytte og horisontal bevegelse, det vil si muligheten for å flytte fra en institusjon til en annen i løpet av studiet.

Videre framstår fordelingen av studiene i obligatoriske fag og valgfrie deler som skjev, da fire av de fem årene er obligatoriske. Dette har forhindret en full aksept av en 3+2 Bologna-modell.

I forhold til internasjonalisering ville en fullt ut gjennomført Bologna-modell være en fordel. Ved å ha en masterdel med stor grad av valgfrihet kan studentutveksling lettere gjennomføres som ledd i dette.

Fakultetsledelsen opplyste ved institusjonsbesøket at de ikke har låst seg på et femårig integrert mastergradstudium, og er forberedt på å diskutere dette videre, særlig hvis Det juridiske fakultet ved UiB innfører en 3+2-modell. Under institusjonsbesøket ble det nevnt en modell der deler av de obligatoriske studiene (strafferett og prosess) skulle legges til masterstudiet.

Komiteen mener fakultetet bør overveie muligheten for gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene. Om man finner dette mulig, bør strukturen imidlertid gjennomføres reelt, slik at basiskunnskapen i de vesentlige emnene gis i bachelor-delen, mens masterstudiene primært blir en fordypning, med høy grad av valgfrihet. Fag som strafferett og prosess bør derfor ikke være forbeholdt masterstudiene. Bologna-modellens horisontale bevegelighet kan ikke gjennomføres innenfor dagens struktur, men heller ikke innenfor en slik administrativ todeling som man har overveid.

Da departementets forskrift gir mulighet for et integrert mastergradsstudium, fyller den nåværende studieordningen allikevel kravene i samsvar med forskriften. Det samme gjelder kravene til selvstendig arbeid.

Konklusjon på punkt 1.

Studiet oppfyller departementets forskrift om krav til mastergrad, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (1).

2. Det skal foreligge en plan for studiet jf § 2-2 (2).

- Studiet skal ha et dekkende navn.
- Av planen skal det fremgå hva som er studiets fagområde(r) og kjerneområde(r).
- Opptakskravene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå.
- Studiets mål skal være klart formulert. Av målene skal det fremgå hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium, samt hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier og/eller yrkesutøvelse.
- Planen skal vise oppbygging av studiet med obligatoriske og valgfrie deler, bredde og fordypning.
- Pensum og undervisning skal være egnet til å sikre kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål.
- Det skal være faglig sammenheng og tydelig progresjon i studiet.
- Studiet skal gi kunnskap om vitenskapelig teori og erfaring med bruk av vitenskapelig metode.
- Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset den undervisning og veiledning som blir gitt og skal være egnet for å nå studiets mål.
- Opplegg for og gjennomføring av eventuell praksis skal være relatert til studiets mål, den øvrige undervisningen og den kompetansen kandidatene skal ha ved gjennomført studium.

2.1 Studiet skal ha et dekkende navn.

Beskrivelse

Studiets navn er ”Mastergrad i rettsvitenskap”.

Vurdering

Navnet er det normale for en juridisk utdanning, og det er dekkende.

2.2 Av planen skal det fremgå hva som er studiets fagområde(r) og kjerneområde(r).

Beskrivelse

Studiet omfatter ifølge studieplanen: Examen facultatum (innføring i rettsfilosofi, innføring i rettsstudiet med rettskildelære, og innføring i rettens internasjonale karakter), innføring i rettsstudiet og praktisk juridisk metode, innføring i privatrett (familie- og arverett og avtalerett), innføring i offentlig rett (statsrett og folkerett), norsk rettshistorie i et europeisk perspektiv, erstatningsrett, forvaltningsrett (alminnelig forvaltningsrett og spesiell forvaltningsrett - miljø- og ressursrett og velferdsrett), EU-/EØS-rett, internasjonal privatrett, juridisk metode og etikk, alminnelig obligasjonsrett, panterett, tingsrett,

gjeldsforfølgingsrett, metode og perspektivfaget (juridisk metodelære, etikk og menneskerettigheter, interne valgfag (retts sosiologi eller rettsøkonomi), samerett, strafferett (alminnelig- og spesiell strafferett), rettergang (sivilprosess og straffeprosess).

Studieplanen angir kort hva femte avdeling/valgfri del kan bestå av og viser for øvrig til reglementet for valgfri del, som har en henvisning til fakultetets hjemmeside hvor spesialfagseminene blir presentert.

Studiets fagområde er summen av ovennevnte fag (rettsvitenskap i vid forstand).

Vurdering

Fagområdene er i samsvar med det som er vanlig ved rettsvitenskapelige studier. Studiet av de sentrale rettsområdene kan sies å utgjøre kjerneområdene. Valgfag i samerett er et uttrykk for UiTs egenprofil. Det framgår dermed av planen hva som er studiets fagområde og kjerneområder.

2.3. Opptakskravene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå

Beskrivelse

Ifølge studieplanen er opptakskravene til studiet generell studiekompetanse eller realkompetanse. Opptak foregår en gang i året.

Studiet er adgangsregulert. Det tas opp ca 100 nye studenter hver høst, først 1/3 søkere fra hele landet og deretter 2/3 søkere med nordnorsk tilhørighet. 3 studieplasser er reservert samiske søkere. (Størrelsen på nordnorsk og samisk kvote er fastsatt av departementet og kriteriene går fram av §§ 19 – 20 i forskrift om opptak til studier ved Universitetet i Tromsø). Et viktig formål med å opprette studiet var å bedre tilgangen på jurister i Nord-Norge som tidligere hadde en juristdekning langt under landsgjennomsnittet. Et annet formål med opprettelsen av jusstudiet i Tromsø var å øke tilbudet av høyere utdanning for ungdom i landsdelen.

Ifølge opplysninger på hjemmesiden til Samordna opptak hadde de som ble tilbudt plass ved opptaket 2007 følgende konkurransepoeng: Primærvitnemål 51,9 (hele landet) og 46,5 (nordnorsk). Fakultetet sier i selvevalueringen at et mindretall av realkompetansesøkerne (i alt 16 fra 2001-2006), er blitt vurdert å ha nødvendige kvalifikasjoner for masterstudiet i rettsvitenskap og er poengberegnet. I den harde konkurransen om studieplass er det imidlertid svært få av disse som når opp.

Antall primærsøkere høsten 2007 var ifølge tall fra Samordna opptak 267, til 100 studieplasser.

Vurdering

Antallet søkere er tilstrekkelig til at det er godt nivå på studentene. Kriteriene for nordnorske og samiske studenter svarer til fakultetets mål om å bedre tilgangen på jurister i Nord-Norge.

Opptakskravene er – slik det vanlig både ved juss- og andre studier i Norge – basert på eksamenskarakterene fra videregående skole med tilleggspoeng. Selv om det kan diskuteres i hvilken grad disse gir et adekvat uttrykk for hvor egnet søkerne er til å studere juss, må det konstateres at systemet har lang tradisjon og stor utbredelse, og de må anses å oppfylle kravet om at opptakskriteriene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå.

2.4. Studiets mål skal være klart formulert. Av målene skal det fremgå hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium, samt hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier og/eller yrkesutøvelse

Beskrivelse

Det vises til målbeskrivelsen i punkt C om mål og profil ovenfor (s.7).

Den generelle målsettingen i studieplanen suppleres av fagplaner for de enkelte fag. Fagplanene beskriver og avgrenser faget og presiserer hovedproblemstillinger og sentrale tema. Ifølge punkt 2 og 3 i studieplanen er studiet en profesjonsutdanning som kvalifiserer for yrkesutøvelse som jurist.

Vurdering

Første ledd i målbeskrivelsen, som sier at *"[e]t demokrati og en rettsstat kjennetegnes av rettssikkerhet, åpen og kontrollert maktutøvelse, fri meningsdannelse og respekt for medborgernes rettigheter og menneskeverd. I en slik stat må det finnes jurister som kan forholde seg selvstendig og kritisk til rettssystemet, og som kan ha et historisk, internasjonalt og rettsteoretisk perspektiv"*, er for bred til å være særlig operativ. Vektleggingen av kritisk tilnærming og historiske, internasjonale og rettsteoretiske perspektiver, kan antyde et forsøk til profilering.

Annet ledd første punktum, som bestemmer at *"[k]andidatene skal i løpet av det 5-årige studiet oppnå et kunnskaps- og ferdighetsnivå som tilfredsstiller de krav som samfunnet stiller til etisk og faglig forsvarlig juridisk yrkesutøvelse"*, er nærmest selvsagt, og sier lite for den som ikke vet hvilke krav som stilles til ferdige jurister.

Den mer konkrete beskrivelsen i selvevalueringen og fagplanene kan oppfattes som en grei målbeskrivelse i kriterienes forstand.

Målbeskrivelsen sier lite om hvilke juristroller man utdanner til. Videre framgår det ikke om målet er å utdanne jurister for bare for et norsk eller også for et internasjonalt arbeidsmarked. Kravet til den økende internasjonaliseringen burde ha vært nærmere analysert.

Selv om målbeskrivelsen kunne vært mer konkret og mer spesifikk i forhold til juristrollen, har utdanningen etter komiteens oppfatning en tilstrekkelig klar målbeskrivelse, som fakultetet også forsøker å etterleve i virksomheten. Det framgår av målene hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium.

2.5. Planen skal vise oppbygging av studiet med obligatoriske og valgfrie deler, bredde og fordypning

Beskrivelse

Studiets oppbygning framgår av studieplanen. De obligatoriske fagene omfatter de sentrale offentligrettslige og privatrettslige emnene, metode- og perspektivfag, noen mer spesielle emner som spesiell forvaltningsrett og internasjonal privatrett, samt et landsdelsrelevant fag som samerett.

Studiet er inndelt i fem avdelinger, hver med normert studietid på ett år, tilsvarende 60 studiepoeng(sp).

Første avdeling inneholder:

Ex. phil., 10 sp (SV-fakultetet)

Ex. fac.(metode- og perspektivfag), 10 sp:

- innføring i rettsfilosofi (3 sp)
- innføring i rettsstudiet med rettskildelære (5 sp)
- innføring i rettens internasjonale karakter (2 sp)

Innføring i rettsstudiet og praktisk juridisk metode, 40 sp:

Innføring i privatrett:

- avtalerett (10 sp)
- familie- og arverett (10 sp).

Innføring i offentlig rett:

- folkerett (8 sp)
- statsrett (12 sp)

Andre avdeling inneholder:

Metode- og perspektivfag(8 sp):

- norsk rettshistorie i et europeisk perspektiv

Erstatningsrett (7 sp)

Alminnelig forvaltningsrett (20 sp)

Spesiell forvaltningsrett (14 sp)

EU-/EØS-rett (8 sp)

Internasjonal privatrett (3 sp)

Tredje avdeling inneholder:

Metode- og perspektivfag (15 sp)

- juridisk metode og etikk

Alminnelig obligasjonsrett (20 sp)

Panterett (6 sp)

Tingsrett (12 sp)

Gjeldsforfølgingsrett (7 sp)

Fjerde avdeling inneholder:

Metode- og perspektivfag (15 sp):

- juridisk metode (2 sp)

- etikk (2 sp)
- menneskerettigheter (6 sp)
- alternative fag (5 sp):
rettssosiologi eller rettsøkonomi
- Strafferett (15 sp)
- Rettergang (20 sp)
- Samerett (5 sp)
- Praksisperiode (4 uker) med rapport (5 sp).

Femte avdeling - valgfri del, til sammen 60 sp:
Enten spesialfag 30 sp og liten masteroppgave 30 sp, eller stor masteroppgave 60 sp
Hele eller deler av valgfri del kan tas i utlandet.

I tillegg til de obligatoriske delene foreligger to alternative fag på fjerde avdeling, og valgfrihet på femte avdeling. Som hovedregel må avdelingene tas i den rekkefølge de står, men studentene kan velge å ta hele eller deler av femte avdeling før fjerde avdeling. På 1.- 4. avdeling stilles arbeidskrav som må være oppfylt/godkjent senest en uke før skoleeksamen. Det er presisert i reglementet for obligatorisk utplassering i praksis at også forberedende undervisning og levering av praksisrapport er obligatorisk. Reglement for valgfri del slår fast at det er obligatorisk å følge innføringskurset i skriving av masteroppgave.

Vurdering

Studieordningen legger opp til at studentene i stor grad har ansvar selv for egen læring. Men de har obligatorisk skrivearbeid og muntlig presentasjon hvert år (unntatt 5. år), som kontrolleres før de tar eksamen. Under institusjonsbesøket kom det fram at det er et ønske fra studentene med flere obligatoriske innslag i studiet, for eksempel to skrivearbeider per år. Selv om den sterke vektleggingen av studentenes ansvar er i samsvar med juridisk tradisjon, burde fakultetet alvorlig overveie studentenes ønsker på dette punkt. Studentene overlates allikevel ikke helt til seg selv. Fakultetet følger opp studentenes fravær fra de obligatoriske delene, og kontakter også studentene ved behov. Den individuelle studieplanen benyttes også til oppfølging.

Studentene uttrykte også under institusjonsbesøket at de ønsker flere spesialfag. Ifølge internettssidene til fakultetet tilbys det høsten 2007 13 spesialfag. Fakultetsledelsen opplyste ved komiteens besøk at flere valgfag er under planlegging. Antall spesialfag er avhengig av lærerkreftene. Når lærerstaben blir større, vil det kanskje være mulig å ha flere. Selv om tilgangen til spesialfag er begrenset, er dette ikke bare en ulempe. Studentene kan ta spesialfag ved de andre juridiske fakultetene i Norge, og det er etter komiteens syn ikke nødvendig å ha parallelle tilbud i alle spesialiteter ved alle de tre fakultetene. Man burde imidlertid legge opp mer systematisk til at studentene skal kunne ta spesialfag andre steder. Informasjon til studentene er viktig for at dette skal fungere bra.

Valgfriheten på studiet er relativt begrenset (et halvt år + masteravhandling). Som tidligere nevnt under punkt 1., kan det overveies å kutte ned på de obligatoriske delene. Dette for å øke muligheten til valgfri fordypning. I dag er fordypningsmulighetene relativt små.

Planen viser oppbygningen av studiet slik som det kreves i forskriften.

2.6. Pensum og undervisning skal være egnet til å sikre kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål

Beskrivelse

Pensum

Det opplyses i selvevalueringen at det er et avdelingsutvalg for hver av de fem avdelingene. Avdelingsutvalgene fastsetter pensum, og har ansvar for at pensumlitteraturen er relevant, aktuell og har de nødvendige pedagogiske kvaliteter. Studentene må dessuten sette seg inn i annen litteratur og skriftlige rettskilder. Tilbakemelding fra studenter og lærere på pensum, litteratur, bibliotek tjenester, IKT-kapasitet mv inngår i kvalitetssikringssystemet.

Omfang av pensumlitteratur i et fag er som utgangspunkt satt til ca 35 sider pr studiepoeng, en norm som er lik for alle avdelinger. Men ut over i studiet øker forventningene til at studentene skal gå dypere i stoffet ved at kravet til kjennskap til rettskilder og tilleggslitteratur øker. Fakultetet vurderer å gjeninnføre oversikter over tilleggslitteratur på alle avdelinger.

Undervisning

Alle nye studenter får det første semesteret tilbud om begynnerkollokvier som er små faglig-sosiale grupper under ledelse av en videregående student.

Under hele studietiden gis det forelesninger, som ifølge studieplanen skal *"gi studentene en oversikt og utdyping av sentrale tema og presentere hovedlinjer og sammenheng mellom fagene"*. Dessuten skal forelesningene bidra til at studentene får grunnlag til å *"forstå rettssystemets rolle nasjonalt og internasjonalt"* og *"forholde seg selvstendig og kritisk til rettssystemet."*

De særskilte gjesteforelesningene som fra studieåret 2006-07 er vedtatt innført på 1. – 4. avdeling, er ifølge fakultets selvevaluering tenkt å styrke denne del av målsettingen for studiet.

Seminarer er en sentral undervisningsform, der hovedtyngden av undervisningen skal være problemorientert og foregå i grupper med inntil ca 20 deltakere. Studentene selv har et stort ansvar for resultatet av denne undervisningen. De obligatoriske muntlige presentasjonene foregår normalt i seminargruppene. Presentasjonene er på ca 10 minutter for hvert tema, og skjer ofte i form av prosedyreøvelser lagt til rettssalen.

Ifølge studieplanen skal fakultetet også tilby øvingsoppgaver og veiledning på individuell basis, herunder råd om opplegg av egenstudium. Studentene har tilbud om innlevering av ca 4 øvingsoppgaver per avdeling. Det gis også egne skrivekurs over 2-5 dager på noen avdelinger. Semesteroppgaven har endret status fra eksamen til arbeidskrav fra og med studieåret 2006 -07.

Masteroppgaven

Masteroppgaven er lagt til slutten av studiet. Studentene skal her lære å bearbeide og framstille større juridiske eller delvis juridiske problemstillinger basert på en selvstendig analyse av tema og kildemateriale. Ved skrijving av hjemmeeksamen, praksisrapport og

masteroppgaver er det reglementsfastsatte krav om selvstendighet og kildehenvisninger. Det er utarbeidet egne retningslinjer med utdyping av kravet til selvstendighet og kildehenvisning ved hjemmeeksamen.

Faglig nivå

Tilsatte og eksterne lærere underviser fortrinnsvis i fag innenfor det fagfelt de forsker på eller er spesielt kvalifisert for gjennom yrkespraksis. Fakultetet opplyser i selvevalueringen at man prøver å unngå at midlertidig ansatte lærere får for mange forskjellige fag å undervise i, men at disse får konsentrere seg om færre fagområder, og heller ha oppgaveretting med videre som supplement til seminar og lignende. Seminargruppene i samme fag kjøres parallelt, slik at lærerne får tid til faglig og pedagogisk samarbeid før, under og etter en seminarrekke.

Pedagogisk kvalitet

Alle lærere som skal ha seminarundervisning for første gang, må først ha deltatt på 2 timers veiledning i seminarlederrollen. Også mer erfarne lærere deltar på dette jevnlig og bidrar med sine erfaringer. Videre behandles pedagogiske spørsmål og utfordringer spesifikt i ”Pedagogisk forum” som arrangeres ca seks ganger årlig. Temaer som har vært behandlet høsten 2006 er: seminarlederrollen, veiledning av masteroppgaver, utvikling av pedagogiske mapper for lærerne og forelesning som undervisningsform. Pedagog tilsatt august 2006 i 40 prosent stilling bidrar både i forhold til slike generelle tiltak og ved oppfølging av enkeltlærere. Disse tiltakene handler også om hvordan fakultetet og lærerne kan legge til rette for og stimulere til at studentene tar et betydelig ansvar for egen læring slik studieplanen legger opp til.

Vurdering

Fakultetet fortjener ros for det universitetspedagogiske forumet. Men dette bør overveies gjort obligatorisk for alle lærerne. Det er ikke et krav for de eksterne timelærerne med kurs i pedagogikk.

Enkelte av de eksterne lærerne opplyste at de vanligvis har liten eller ingen kontakt med avdelingsleder i forbindelse med undervisningen. Dette er i så fall en svakhet ved studiet. Fakultetsledelsen og de eksterne timelærerne hadde åpenbart ulik oppfatning om informasjonen om og opplegget rundt casebasert undervisning.

Problembasert innlæring er et godt mål for undervisningen for undervisningen, men det kan vanskelig gjennomføres fullt ut, da seminarlærerne kun får to timers veiledning.

Etter komiteens syn framstår imidlertid studiet som veldig ”norsk”. Dette gjelder innholdet i studiet der den naturlige innretningen mot norsk rett kompletteres av veldig få komparative og internasjonale innslag utover det som direkte følger av norske internasjonale forpliktelser. Det gjelder også språket i pensum og undervisning. I hele det obligatoriske pensumet finnes det kun én artikkel på engelsk. Det er dessuten få norske studenter som tar engelskspråklige spesialfag. Til forskjell fra mastergradsutdanninger i andre emner, kan man i rettsvitenskap få sin mastergrad uten å overhodet trenge å konfronteres med læremidler på fremmede språk. Det kunne vært en betydelig sterkere profilering på internasjonalisering, uten at man behøver å oppgi målet med å utdanne jurister med norsk rett som hovedferdighet. Arbeidsgiverne signaliserer dessuten behovet for jurister som kan arbeide med engelske tekster. På dette punktet avviker imidlertid ikke Det juridiske fakultetet ved UiT sterkt fra de andre norske

juridiske fakultetene, og problemstillingen er derfor den samme for alle de norske fakultetene.

Pensum og undervisning fyller kravene.

2.7. Det skal være faglig sammenheng og tydelig progresjon i studiet

Beskrivelse

Fakultetet opplyser i selvevalueringen at studiet er bygd opp slik at det har en logisk progresjon med grunnleggende fag om rettssystemet, noe offentlig rett og noe privatrett på første avdeling, overveiende offentlig rett på andre avdeling, alt overveiende del av formuesretten på 3. avdeling og prosessfag og strafferett på 4. avdeling. Metode- og perspektivfag inngår på alle avdelinger, med hovedtyngden av rettskildelæren på 3. avdeling. Også internasjonal rett inngår på alle avdelinger hvor folkerett, menneskerettigheter, internasjonal privatrett og EU/EØS-rett dels er selvstendige fag og dels er integrert i andre fag.

Studentene må ha tatt den foregående avdeling før de kan begynne på den neste, med unntak av femte avdeling som kan tas før fjerde avdeling. Utdanningen skal ifølge studieplanen utformes slik at det stilles *”økende krav til ferdigheter*. Ut over i studiet stilles det større krav til å se fag i sammenheng, til forståelse, dybde og språklige ferdigheter. Dette mener fakultetet gjennomføres ved tilretteleggingen av undervisning, utforming av seminarmateriell, øvingsoppgaver og eksamensoppgaver og ved sensur. De sier også i selvevalueringen at sensorer har en lang tradisjon for å legge vekt på hvor tidlig eller sent i studiet kandidaten befinner seg. Eksamenskandidater må også *”være forberedt på å få eksamensoppgaver som kommer inn på emner som er gjennomgått på tidligere avdelinger”*.

Fakultet skriver i selvevalueringen at det innen de fleste fag både er rom for og krav om noe fordyping, – noe mer innen fag som er vektet tungt. At all forvaltningsretten er samlet på andre avdeling og formuesretten er samlet på 3. avdeling, mener fakultetet gir anledning til fordyping innen disse områdene. Men det er særlig i forbindelse med valgfri del at studentene får fordypet seg. For å bedre de faktiske mulighetene for fordyping i spesialfagene vil det fra høsten 2007 ikke lenger være mulig å ta spesialfag før 3. avdeling er bestått.

Vurdering

Et problem når det gjelder kravet om klar progresjon, er at så mye av de obligatoriske emnene er på samme nivå. Dette er imidlertid ett ganske alminnelig problem i juristutdanninger.

En økt grad av valgfrihet med større mulighet for fordypning, ville bidra til å gi studiet en bedre progresjon. Som tidligere framholdt under punkt 2.5, anbefaler komiteen at man vurderer dette.

Fordypningsåret og masteravhandlingen gjør at kravet om progresjon allikevel anses oppfylt. Det foreligger tilstrekkelig faglig sammenheng og progresjon i studiet.

2.8. Studiet skal gi kunnskap om vitenskapelig teori og erfaring med bruk av vitenskapelig metode

Beskrivelse

Etter studieplanens punkt 2 skal studentene få ”et grunnlag for vitenskaplig tenkning.” I første semesteret får studentene en innføring i vitenskapsteori (ex. phil.) og rettsfilosofi (ex. fac.) Fakultetet sier i selvevalueringen at ved forskningsbasert undervisning vil underviser ha satt seg inn i det nyeste på området, og legge stor vekt på det metodiske i sin framstilling av stoffet og ved spørsmål til studentene.

Som ledd i det obligatoriske innføringskurset i skriving av masteroppgave skal det gis det en innføring i vitenskapelig tenking (blant annet rettsteori/rettsfilosofi), jf reglement for valgfri del § 19. Reglementets § 12 oppstiller slikt krav til masteroppgavens innhold:

”Argumentasjonen i oppgaven skal være åpen og mest mulig fullstendig. Kildehenvisningene skal være presise og etterprøvbare. For oppgaver på 60 sp. økes kravet til metode, fordypning og selvstendighet.”

I forkant av masteroppgaven gis det et obligatorisk innføringskurs. Når det gjelder veiledning av masteroppgaver på 30 studiepoeng opplyser fakultetet at utviklingen har gått i en annen retning enn planlagt. For å møte den store utfordringen det innebar for fakultet å skaffe veiledere til alle som skulle skrive masteroppgave, ble det etablert en ordning kalt ”fakultetsveiledning” på 15 timer, hvorav 6 timer er gruppeveiledning og 10 timer er individuell veiledning, jf Reglement for valgfri del § 20. I stedet velger studentene ”annen veiledning”, jf § 21. Dette er veiledning for de studentene som velger tema utenfor områdene hvor det tilbys ”fakultetsveiledning”. Omfanget av denne veiledningen er 10 timer, og alle timene gis som individuell veiledning.

Vurdering

Det er positivt at studenter som skriver stor masteroppgave (på 60 studiepoeng), er med i forskergruppene og inviteres på forskerseminar- og lunsjer. Også andre studenter kan med fordel i større grad integreres i forskningsmiljøet.

Kunnskap om vitenskapelig teori ellers, og erfaring med dette, får studentene først og fremst ved å skrive masteroppgave. Det foreligger imidlertid en viss innføring i vitenskapelig tenkning også tidligere i studiet.

Studiene fyller de krav om kunnskap om vitenskapsteori og erfaring med bruk av vitenskapelig metode som man tradisjonelt har stilt til juridisk utdanning.

2.9. Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset den undervisning og veiledning som blir gitt og skal være egnet for å nå studiets mål

Beskrivelse

Vurderingsformene på masterstudiet omfatter ulike former for arbeidskrav og eksamener.

Arbeidskravene må være gjennomført og godkjent senest en uke før skoleeksamen på den aktuelle avdeling. Arbeidskravene består av: semesteroppgave (1. – 3. avdeling), praksisperiode med rapport (4. avdeling) og muntlige presentasjoner (alle avdelinger unntatt 5. avd., som prosedyreøvelse på 4. avdeling).

Eksamensformene er skriftlig skoleeksamen (1. – 4. avdeling), egen muntlig skoleeksamen (1. avdeling) og hjemmeeksamen med etterfølgende muntlig prøve (2. – 4. avdeling).

På spesialfagene er det hjemmeeksamen med muntlig prøve eller skoleeksamen.

Dertil kommer at alle studentene må skrive masteroppgave, liten (30 sp) eller stor (60 sp).

Samlet innebærer de nye vurderingsformene en vesentlig endring i forhold til cand.jur.-studiet hvor det i hovedsak var skoleeksamen.

I følge eksamensreglementet vurderes alle eksamener og semesteroppgaver av to sensorer. Videre framgår det at en av sensorene bør være ekstern.

Ettersom det har vært relativt store endringer mht prøveformer, har fakultetet ifølge selvevalueringen sett behov for å informere/lære opp sensorene bedre. Retningslinjer for dette er under utarbeiding.

Vurdering

Sensur foregår ved at to sensorer foretar en overlappende vurdering. Eksterne sensorer bidrar til å sikre at nivået er det samme som ved andre juridiske fakulteter.

Studentene har hjemmeeksamen ofte. Inntrykket komiteen fikk ved institusjonsbesøket er at erfaringene fra denne typen eksamen er ganske gode. Komiteen mener at det er positivt at eksamensformene er varierte.

Studentene ytret under intervjuet med komiteen ønsker om å kunne ta om igjen eksamen på høsten (eksamen arrangeres bare én gang i året). Selv om er lett å forstå dette ønsket, har komiteen – i betraktning av de store problemer som gjentak av beståtte eksamener har ledet til ved andre fakulteter – forståelse for at fakultetet nøler med å imøtekomme det.

Det kom også fram under komiteens besøk at da den nye ordningen ble innført, ble det fremmet kritikk mot sensursystemets objektivitet. Gjennom ulike tiltak fra fakultets side, ikke minst ved å ha sensurmøtet på et tidligere tidspunkt, synes problemet redusert.

Eksamens- og vurderingsordningene fyller kravene og sikrer at vurderingene er på samme nivå som de andre juridiske fakultetene i Norge.

2.10. Opplegg for og gjennomføring av eventuell praksis skal være relatert til studiets mål, den øvrige undervisningen og den kompetansen kandidatene skal ha ved gjennomført studium.

Beskrivelse

Obligatorisk praksis på 4. avdeling omfatter praksisforberedende undervisning, 4 uker i utplassering på godkjent praksisplass (normalt i Nord-Norge) under veiledning av en stedlig jurist og med en kontaktlærer på fakultetet, samt skrivning av rapport.

Formålet med praksisordningen er *”å gi studentene en innføring i praktisk juridisk arbeid og bedre forståelsen av hvilke krav ulike yrkesgrupper stiller til juridisk kunnskap.”*

”Reglement for obligatorisk utplassering i praksis” regulerer gjennomføringen av praksisen. For å sikre en gjennomføring i tråd med formålet, skal det før praksisen starter foreligge en plan for aktiviteter og arbeidsoppgaver for praktikanten. Praksisveilederen skal bruke minimum 2 x 45 minutter pr uke til veiledning i det juridiske arbeidet underveis. I forbindelse med opplegg for og skrivning av praksisrapport har praktikanten krav på veiledning både fra praksisveileder og kontaktlærer.

Det sies i fakultetets selvevaluering at praksisen også er ment å bidra til at kandidatene skal kunne forholde seg selvstendig og kritisk til rettsystemet, jf målsettingen for studiet. Den praksisforberedende undervisningen skal, og studentens rapport kan, ta opp rettspolitiske, rettssosiologiske og yrkesetiske problemstillinger.

Mange av studentene øker, ifølge selvevalueringen, det praktiske innslaget i studiet ved å arbeide i jusstudentenes rettshjelptiltak, Juss-Hjelpe i Nord-Norge, som har eksistert nesten like lenge som jusstudiet i Tromsø. Studentene oppfordres dessuten til å følge rettssaker ved de to domstolene som holder til i Tromsø. Fakultetet har et samarbeid med Nord-Troms tingrett om bekjentgjøring av berammede rettssaker for studentene.

Vurdering

Praksisordningen ble under komiteens besøk på fakultetet betegnet som deres "flaggskip". Komiteen er enig i at det er god grunn til å være fornøyd med denne. Studentene som ble intervjuet var også meget positive til denne delen av studiene. Det brukes ressurser på praksisveiledere, med godt resultat. Disse oppfølges også fra fakultetets side.

Kandidatundersøkelser viser at de tidligere studentene var veldig fornøyd med praksisordningen. Under punktet der de ble bedt om forslag til forbedringer, kom det dessuten forslag om mer praksis i studiet. Det må påpekes at denne undersøkelsen ble foretatt før dagens ordning, og at svarprosenten var lav.

Ideelt sett kunne praksisperioden vært lengre, men komiteen har forståelse for at det vanskelig å finne plass til dette i studieplanen.

Praksisperioden er et positivt innslag i studieplanen, og den er godt relatert til studiets mål, øvrig undervisning, og den kompetansen kandidaten skal ha ved gjennomført studium.

Konklusjon på punkt 2.

Det foreligger en plan for studiet, og alle kravene som stilles til studieplanen er oppfylt, jf NOKUT's forskrift § 2-2 (2).

3. Institusjonen skal ha et stabilt fagmiljø knyttet til studiet jf § 2-2 (3).

- Størrelsen på fagmiljøet angis i årsverk, og skal være tilpasset undervisnings- og veiledningsbehovet for studiet, samt den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som skal utføres.
- Minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet skal være ansatte med hovedstilling på institusjonen.
- Minst 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse, av disse skal minst 25 % være professorer.
- Institusjonen skal ha ansatte i hovedstilling innenfor studiets kjerneområde(r).
- Fagmiljøet skal vise til resultater fra forskning eller faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid og delta aktivt i faglige nettverk.
- For områder der institusjonen har behov for supplerende kompetanse, skal det legges fram en realistisk plan for hvordan denne skal skaffes.

3.1. Størrelsen på fagmiljøet angis i årsverk, og skal være tilpasset undervisnings- og veiledningsbehovet for studiet, samt den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som skal utføres

Beskrivelse

Antall årsverk i ulike stillingskategorier fremgår av tabellen nedenfor. Det er i tillegg angitt hvor stor andel de ulike stillingsgrupper står for av de arbeidstimene som direkte brukes på henholdsvis undervisning og veiledning (U+V) og forskning og utviklingsarbeid (FoU), og annet. De ansatte med førstestillingskompetanse (1.st.komp) og professorene er skilt ut.

UiT har spesifisert hva som ligger i annet slik: sensur på masterstudiet, undervisning og sensur på cand.jur.-studiet, administrasjon, verv, råd og utvalgsarbeid, faglig fordypning for lektorer.

Ved beregningene er det tatt utgangspunkt i opplysningene fra fakultetet rapportert i dokumentet *Fakta om mastergrads- og doktorgradsstudiet i rettsvitenskap Ved Universitetet i Oslo, Tabell 13, Faglig innsats i master- og doktorgradsstudiet, målt i årsverk*. For mastergradsstudiet er det også oppført FoU for personer uten førstestillingskompetanse. Det er i tabellene tatt hensyn til fakultetets opplysninger om nyansatte fra høstsemesteret 2007, og de enkeltes ansattes endring av stillingskategori. Eksterne er inkludert som rapportert til NOKUT i e-post av 05.06.2007. Disse utgjør 18 % av fagmiljøet.

Tabell I: Oversikt over fagmiljøet på masterstudiet, inkludert stipendiatenes FoU

	totalt	1.st.komp	professor	1.st.komp	professor¹
årsverk U+V	12,81	4,84	2,00	38 %	41 %
årsverk FoU	24,87	10,37	4,05	42 %	39 %
årsverk annet	5,75	2,81	1,59	49 %	57 %
totalt	43,43	18,03	7,642	42 %	42 %

Tabell II: Oversikt over fagmiljøet på masterstudiet, uten stipendiatenes FoU

	totalt	1.st.komp	professor	1.st.komp	professor
årsverk U+V	12,81	4,84	2,00	38 %	41 %
årsverk FoU	16,62	10,37	4,05	62 %	39 %
årsverk annet	5,75	2,81	1,59	49 %	57 %
totalt	35,18	18,03	7,642	51 %	42 %

I tillegg til den undervisningen fakultetets ansatte utfører, kjøper fakultetet inn undervisningstjenester, dels fra professorer eller førsteamanuenser ved de to andre juridiske fakultetene, dels fra praktikere der enkelte har akademiske kvalifikasjoner.

Det kommer fram både i selvevalueringen og under institusjonsbesøket at det er et mål for fakultetet å utvide den faglige bredden i fagmiljøet. Omlag halvparten av deres forskere arbeider innenfor satsingsområdene; same- og urfolksrett, hav- og miljørett i nordområdene og fiskerirett. Fakultetet er opptatt av å sikre forskningskompetanse innenfor flere fagområder.

Hovedrekrutteringen skjer gjennom egne ph.d.-studenter, og det legges visse føringer ved utlysninger av ph.d.-prosjekter.

Vurdering

Komiteens forståelse av hvem som omfattes av begrepet "fagmiljøet" er alle som bidrar til mastergradstudiet i sin helhet med undervisning, veiledning og forskning. Både de som er fast ansatte ved fakultetet og de som er timebetalte omfattes. Forskningen som utføres av dem som inngår i fagmiljøet for mastergradsstudiet, medregnes i sin helhet, da det ikke er meningsfullt å foreta en oppdeling mellom forskning som er relatert til mastergradsstudiet og forskning som er relatert til ph.d.-studiet. Siden "fagmiljøet" også omfatter forskning gir ikke tallene over noe klart svar på hvor stor del av den samlede undervisning en mastergradstudent i juss vil få av personer med førstestillingskompetanse i løpet av studietiden, og heller ikke hvor stor andel av den totale undervisning som fakultetet tilbyr på studiet som utføres av slike personer. Det er heller ikke foretatt noen sammenligning med andre studier på dette punkt.

¹ Andel professorer av ansatte med førstestillingskompetanse

Størrelsen på masterstudiets fagmiljø utgjør etter dette 43,43 årsverk.

Fagmiljøet er relativt begrenset, men tilstrekkelig for å gjennomføre masterprogrammet, når man også kan trekke på eksterne lærere. Fagmiljøets beskjedne størrelse – eller kanskje mer presist: det beskjedne antall faste ansatte gir seg blant annet uttrykk i et begrenset tilbud av spesialfag. Problemet kan imidlertid avhjelpes ved å samarbeide med de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen. Fagmiljøet er derfor egnet til å fylle undervisnings- og veiledningsbehovet på et nivå som tilfredsstiller forskriftens krav.

3.2. Minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet skal være ansatte med hovedstilling på institusjonen

Beskrivelse

Hovedstilling er alle de interne ansatte, unntatt de som har II'er-stillinger eller mindre enn 50 % stilling på fakultetet. Det juridiske fakultet ved UiT har ingen ansatte i mindre enn 50 % stilling, bortsett fra de som har professor II- og førsteamanuensis-II stillinger.

Vurdering

Ifølge tallene som er rapportert inn, har om lag 93 % av de ansatte hovedstilling på fakultetet. Kravet om at minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet er ansatte i hovedstilling på institusjonen er oppfylt.

3.3. Minst 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse, av disse skal minst 25 % være professorer

Beskrivelse

Tabell I og II i punkt 3.1 ovenfor viser hvor stor andel av fagmiljøet som har førstestillingskompetanse, og hvor mange av disse som er professorer. De ulike tabellene representerer ulike måter å regne dette ut på, avhengig av hvem som er omfattet av begrepet "fagmiljø".

Tabell I – som er basert på at stipendiatenes bidrag til forskning og utvikling (FoU) regnes med i fagmiljøet – viser at ansatte med førstestillingskompetanse utgjør 42 %. Blant de med førstestillingskompetanse er 42 % professorer.

I Tabell II er stipendiatenes bidrag til FoU ikke regnet med i fagmiljøet. Den viser at ansatte med førstestillingskompetanse utgjør 51 %, mens professorenes andel er den samme som i Tabell I.

Vurdering

Det er ikke helt klart hvordan forholdstallene skal beregnes her. Komiteen har derfor utført to alternative beregninger under noe ulike forutsetninger, se tabellene foran.

Det er ikke foretatt utregninger med studentårsverk her, slik det er gjort i tilsvarende rapport for Universitetet i Bergen. Dette er fordi UiT ikke har slik regulær undervisning holdt av studenter.

Komiteen mener at det vil være unaturlig å si at stipendiatenes årsverk som går med til FoU ikke skal medregnes av fagmiljøet. Reelt sett bidrar de også til forskning og utvikling. Deres årsverk må derfor regnes med fullt ut i fagmiljøet. Men kriteriene gir her uheldige resultater, da stipendiatene er en forutsetning for å rekruttere til faste stillinger. Dersom stipendiatenes forskning regnes inn, ville dette også bety at et mer forskerutdanningsaktivt fakultet får en dårligere bedømmelse enn et passivt. På denne bakgrunn ønsker et mindretall av komiteens medlemmer å holde stipendiatenes bidrag til FoU utenfor fagmiljøet, med begrunnelsen at deres arbeid med forskning og utvikling er en del av deres opplæring.

Komiteens to alternative beregninger viser at fakultetet oppfyller kriteriet dersom stipendiatenes forskning ikke regnes med til fagmiljøet. Hvis derimot stipendiatenes bidrag til FoU regnes med, er kravet om at 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse ikke oppfylt. Komiteens flertall anser derfor på bakgrunn av begrunnelsen angitt ovenfor, at fakultetet på denne delen ikke oppfyller kriteriene, men understreker at kriteriene er uheldige.

Kravet om at 25 % av de ansatte med førstestillingskompetanse skal være professorer er oppfylt.

Komiteen vil tilføye at den er kritisk til de kvantitative kriteriene i forhold til fagmiljøet, fordi det kan gi uheldige utfall. Den enkleste måten å oppfylle kriteriene på vil være å kutte ned på undervisningen. Studentene er selvfølgelig ikke tjent med dette. De kvantitative kriteriene gjenspeiler heller ikke hvilken faglig profil professorer og personer med førstekompetanse bør ha for best å oppfylle institusjonens behov. De kvantitative kriterier kan gi incentiv til å foreta ansettelser som ikke på sikt vil være i institusjonens interesse.

At normen for masterstudiet brukes for hele studiet virker i fakultetets disfavør. Prosenttallene reflekterer neppe noen allmenn konsensus om hvordan forholdene ved europeiske juridiske fakulteter er.

Det er paradoksalt at eventuell studentundervisning, og mer generelt gruppeundervisning ved timelærere, vil gi uheldige utslag på prosenttallene. Alternativet vil være mindre gruppeundervisning. I alt finner komiteen NOKUTs kvantitative kriterier tilfeldige og kontraproduktive.

3.4. Institusjonen skal ha ansatte i hovedstilling innenfor studiets kjerneområde(r)

Beskrivelse

Fakultetet opplyser at det er et mål å utvide den faglige bredden i fagmiljøet. Hovedrekrutteringen skjer gjennom egne ph.d.-studenter. De er også opptatt av å sikre forskningskompetanse innenfor flere fagområder, og legger visse føringer ved utlysning av doktorgradsprosjekt.

Vurdering

Det har vært mangel på fast ansatte lærere i visse viktige emner som strafferett og prosessrett. Fakultetet opplyser imidlertid at man fra og med høsten 2007 har fast ansatte i hovedstilling både i strafferett og sivilprosess. Den tvil man kunne hatt om kriteriet kunne anses oppfylt, er derfor ikke lengre aktuelle. Det finnes heller ingen entydig definisjon av kjerneområdene i jussen. Med hensyn til fagmiljøets bredde på sentrale områder innenfor privatrett og offentlig rett, kan neppe mangel på fast ansatte på enkelte rettsområder være avgjørende. Kriteriet kan derfor anses oppfylt.

Fagmiljøet er noe annerledes profilert enn ved de øvrige juridiske fakultetene i Norge. Man har en delvis egenprofil relatert til Nord-Norge. Dette avspeiles også i undervisningen. Profilen kan ses på som et positivt særtrekk hos fakultetet.

3.5. Fagmiljøet skal vise til resultater fra forskning eller faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid og delta aktivt i faglige nettverk

Beskrivelse

Det opplyses i fakultetets selvevaluering at i 2005 ble det publisert artikler og bøker av fagmiljøet, som ga 2,9 publiseringspoeng per førstestilling.

Mange av fakultetets forskere har etablert, og deltar i, forskningsnettverk på individuelt nivå. I tillegg er flere av de fast ansatte med i tverrfaglige nettverk på universitetet og i fagspesifikke nasjonale og nordiske nettverk.

I 2006 gikk UiT inn som deltaker i ERA-MORE Norge. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Norge, i regi av Norges forskningsråd, og Europakommisjonen. Målet med prosjektet er å fremme forskermobilitet i EU/EØS-området.

Fakultetet har deltatt i etableringen av et nordisk nettverk innen same-/urfolksrett og miljørett.

En av fakultetets forskergrupper, havrettsgruppa, har etablert et samarbeid med Universitetet i Utrecht. De har nå ansatt en førsteamanuensis II derfra, som også veileder en av ph.d.-studentene. Og de har etablert et samarbeid med Pomor State University i Arkhangelsk, Russland, og har satt av midler til blant annet forskerutveksling.

Vurdering

2,9 publiseringspoeng for fakultetet er akseptabelt. Fakultetet er i en oppbygningsfase, noe som krever mye læringsinnsats av de ansatte.

Fakultetet deltar i aktiv nettverksbygging med Oslo og Bergen. De internasjonale nettverkene framstår som heller spinkle. En relativt høy andel lærere er imidlertid fra de øvrige nordiske landene, noe som bidrar den internasjonale nettverksbyggingen.

Komiteen mener at fakultetet fyller kravet.

3.6. For områder der institusjonen har behov for supplerende kompetanse, skal det legges fram en realistisk plan for hvordan denne skal skaffes.

Beskrivelse

Det er et mål for fakultetet å sikre seg en lærerstab som står i forhold til de oppgavene de har, og som er godt vitenskapelig kvalifisert. Fakultetet har derfor utarbeidet en rekrutteringsplan for vitenskapelige stillinger for Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø 2006 – 2010. Målet er 30 ansatte i topp- og mellomstillinger innen 2010. Fakultetet mener selv at på grunnlag av det relativt høye antall stipendiater, og økningen i eksterne søkere til faste stillinger de senere år, kan et slikt tall være realistisk.

Vurdering

Fakultetets plan om å øke lærerstaben fra 15 til 30 faste stillinger frem til 2010 framstår som meget optimistisk, men i hvert fall et godt stykke på vei synes det mulig å oppfylle målsetningen. Fra rektoratets side sa man seg under institusjonsbesøket villig til å støtte en utvidelse av fakultetet. "Flaskehalsen", i det minste i begynnelsen, er kompetent personale snarere enn økonomi. Fakultetsledelsen opplyste også under institusjonsbesøket at de med tanke på rekrutteringen har satset på ph.d.-utdanningen. Komiteen er enig i at det store antall stipendiater på sikt kan forbedre personaltilgangen. Fakultetet kan også bestemme seg for å aktivt rekruttere personell utenfor Norge, særlig fra resten av Norden. Allerede i dag er 10 % av de ansatte fra utlandet, og ledige stillinger lyses ut internasjonalt.

Selv om planen er meget optimistisk, anses kravet om at en realistisk plan for hvordan den supplerende kompetansen skal skaffes, som oppfylt.

Konklusjon på punkt 3.

Fakultetet oppfyller kriteriene i NOKUTs forskrift § 2-2 (3), bortsett fra kriteriet om andel førstestillingskompetanse i fagmiljøet.

4. Infrastrukturen skal være tilpasset organisering og undervisningsform og relateres til studiets mål jf § 2-2(4).

- Tekniske og administrative tjenester skal være tilpasset studiet og antall studenter.
- Studentene skal sikres tilstrekkelig tilgang på IKT- ressurser.
- Bibliotekstjenestene skal være lett tilgjengelige og i samsvar med studiets faglige innhold og nivå.
- Institusjonen skal ha egnede lokaler til undervisning og forskning.

4. 1. Tekniske og administrative tjenester skal være tilpasset studiet og antall studenter

Beskrivelse

Ifølge opplysningene i fakultetets selvevaluering, er mange studieadministrative oppgaver er lagt til sentraladministrasjonen ved Forsknings- og studieavdelinga. Det gjelder særlig forvaltningsmessige oppgaver i forbindelse med mottaks-, opptaks- og eksamenstjenester, men også veiledning i forbindelse med studentutveksling og karriereplanlegging. Det generelle kvalitetssikringsarbeidet koordineres fra Forsknings- og studieavdelinga og den har også ansvar for saksforberedelse for Universitetets klagenemnd.

Fakultetet har eget informasjonskontor som er betjent mandag – fredag kl 09.00-15.00, og eget veilederkontor som er betjent mandag-fredag kl 12.00- 15.00. Dette er studentenes førstelinjetjeneste. I administrasjonen ved fakultetet er det etablert en egen studieseksjon som har 9 tilsatte som ivaretar alle oppgaver knyttet til undervisning; undervisningsplanlegging, gjennomføring og eksamen, informasjonsarbeid, internasjonalisering mv.

Vurdering

Informasjonstjenestene er lett tilgjengelige og framstår som velordnet. De tekniske tjenester som tilbys ble ikke opplevd som noe problem av de brukerne komiteen intervjuet under institusjonsbesøket. Studentenes opplevelse av tjenestene var heller positiv. Ved inspeksjon av områdene fremstod tilbudet også som velfungerende. Komiteen anser de tekniske og administrative tjenester som godt tilpasset til studiet og antall studenter.

4.2. Studentene skal sikres tilstrekkelig tilgang på IKT- ressurser

Beskrivelse

Det framgår av fakultetets selvevaluering at IT-tjenester rettet mot studenter tilbys både av den sentrale IT-avdelinga og fakultetets IT-personell. Universitetets felles IT-avdeling har etablert og driver en infrastruktur og et sett grunntjenester som nettilgang, tilgang til pc-lab'er på campus, privat elektronisk postkonto, personlige nettsider, sikker lagring av egne data og

radionett for studenter.

Alle studenter får tilbud om brukerkonto som gir tilgang til Universitetets pc-er. På kontorene beregnet på videregående studenter er det mulighet for å koble seg til universitetets nettverk med bærbar pc-er. Studentene har slik tilgang også på bibliotekene og på pc-saler i Teorifagbyggets hus 1. Ved bibliotek for psykologi og jus, PJ-biblioteket, har studentene tilgang til alle fagbaser som er relevante i deres studiesituasjon. Studentene har også tilgang til arbeidsplasser og ca 50-60 pc-er ved biblioteket for humaniora og samfunnsfag - et annet av UB's avdelingsbibliotek. Utskriftstjenester er tilgjengelig ved begge bibliotekene. Fakultetet informerer studentene i stor grad ved hjelp av en webbasert elektronisk tavle der endringer i undervisning og annen relevant studieinformasjon legges ut. Ved å tegne en form for abonnement kan studentene få disse nyhetene til sin egen e-post.

Vurdering

Tilgangen til IKT-ressurser fremstår både på papiret og ved besiktigelsen som god, og det fremkom ikke klager fra de intervjuede brukerne i forbindelse med komiteens besøk. Tjenestene som tilbys er vel tilpasset studentenes behov. Det er tilgang til alle de relevante dataprogrammer for generell bruk, som Office og nettlesere. Relevante databaser og juridiske nettressurser er også tilgjengelige.

Tilgangen til IKT-ressurser er bra, og kravet i forskriften er oppfylt.

4.3 Bibliotekstjenestene skal være lett tilgjengelige og i samsvar med studiets faglige innhold og nivå.

Beskrivelse

Bibliotekstjenestene er beskrevet i selvevalueringen og også besiktiget av komiteen.

PJ-biblioteket (avdelingsbiblioteket for jus og psykologi) er et av tre avdelingsbibliotek ved Universitetet i Tromsø. Biblioteket har som sin hovedoppgave å betjene studenter og ansatte ved Det juridiske fakultet og Institutt for psykologi. Biblioteket er i samme bygg som fakultetet og har nærhet til undervisningsrom, studentkontor og andre leseplasser. Biblioteket inneholder i alt 430 arbeidsplasser for studenter, for en stor del utstyrt med pc. Her finnes det en samling bøker og tidsskrifter innen faget. Innkjøp av litteratur og elektroniske tjenester til PJ-biblioteket skjer i samråd med vitenskapelig tilsatte ved fakultetet og tilpasses fag og satsingsområder. Biblioteket kjøper inn all pensumslitteratur i 3-4 eksemplarer, all norsk og det meste av svensk og dansk juridisk litteratur samt litteratur på satsingsområdene. Ut over dette kjøpes det inn litteratur ut fra behov hos de enkelte forskerne.

PJ-biblioteket bidrar med fire timer undervisning i praktisk rettskildesøk på 1. avdeling. Det tilbyr individuell veiledning til studenter på alle nivå i studiet og kurs i bruk av referanseverktøyet EndNote (et program for registrering og oppbevaring av referanser) for studenter som skriver masteroppgave. Biblioteket har tilpasset programmet til juridisk kildemateriale. Biblioteket tilbyr åpen publisering på nettet av alle masteroppgaver innenfor rammen av Universitetets vitenarkiv Munin.

PJ-biblioteket har fem fast tilsatte, hvorav en vitenskapelig tilsatt i juridiske fag (fagreferent for jus) med ansvar for faglig veiledning til studenter og lærere og for oppdatering av jussfaglig materiale. Fakultetet tok våren 2006 initiativ for å skape et samarbeidsforum mellom biblioteket, Institutt for psykologi og Det juridiske fakultet.

Vurdering

Biblioteket er nytt, og godt tilrettelagt for studentene. Innholdet i biblioteket er tilstrekkelig, og det elektroniske biblioteket er bra. Opplegget er imidlertid litt sårbart med bare en jurist blant de ansatte i biblioteket.

Bibliotekstjenestene fyller kravene om lett tilgjengelighet, og samsvarer med studiets faglige innhold og nivå.

4.4 Institusjonen skal ha egnede lokaler til undervisning og forskning.

Beskrivelse

Opplysningene om lokalene bygger også på selvevalueringen og komiteens besiktigelse.

I 2004 flyttet fakultetet inn i nye lokaler i Teorifagbygget hvor flere fagområder er samlet. Fakultetet disponerer Hus 4 østre fløy hvor det er kontorer, lesesal, rettssal, små grupperom og et seminarrom. Hovedmengden av undervisningen foregår i auditorier og andre undervisningsrom i andre deler av Teorifagbygget, først og fremst i hus 1 og 6. Mastergradsstudentene på fjerde og femte avdeling har egne kontorer med i alt 89 arbeidsplasser, 6 på hvert kontor. Studentene på første til tredje avdeling har lesesalsplasser både ved fakultetet og på biblioteket.

Vurdering

Fakultetet har veldig gode lokaler til undervisning og forskning. Som særlig positivt trekkes det frem at studentene på 4. og 5. avdeling har egne kontorer. Rettssalen er også et fint tilskudd.

Lokalene er meget godt egnet for sitt formål.

Konklusjon på punkt 4.

Infrastrukturen er tilpasset organisering og undervisningsform og relateres til studiets mål, og alle kravene i NOKUTs forskrift § 2-2(4) er oppfylt.

5. Institusjonen skal delta aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet jf § 2-2 (5).

Beskrivelse

Fakultetet skriver i selvevalueringen at en viktig del av det internasjonale samarbeidet fakultetet deltar i, foregår ved at forskerne har opphold ved utenlandske universitet i forbindelse med forskningstermin, ved at utenlandske gjesteforskere inviteres til fakultetet og ved at man har knyttet til seg utenlandske professor II-ere (for tiden fra Finland, Sverige og Nederland).

Med utgangspunkt i satsingsområdene, har de etablert et nordisk samarbeid innen urfolks- og miljørett. Dette samarbeidet ønsker fakultetet nå å utvikle videre til et felles forskningsprosjekt som de planlegger å søke finansiering til via EUs 7. rammeprogram.

Siden 2002 har fakultetet hatt et samarbeid med juridisk fakultet ved *Pomor State University* i Arkhangelsk, Russland. Samarbeidet omfatter både undervisning og forskning, men til nå er det særlig undervisning som er prioritert. Samarbeidet omfatter også studentutveksling, foreløpig med russiske studenter som kommer til Tromsø.

Videre har en av fakultetets professorer siden 2003 deltatt i Europa-kommisjonens "*Jean Monnet Action - Understanding European Integration*". Samarbeidet inkluderer blant annet et tverrfaglig nettverk, som omfatter hele verden, og innkalling til konferanser.

Fakultetet har også siden 1996 vært medlem av og deltatt aktivt i ELFA – European Law Faculty Association.

Vurdering

Til nå er det internasjonale samarbeidet tynt, men utviklingen går i riktig retning. Det at 10 % av lærerstaben kommer fra utlandet gir godt grunnlag for utvikling. For et fakultet i oppbygningsfasen er innsatsen tilstrekkelig, men det er behov for ytterligere satsning her.

Konklusjon på punkt 5.

Fakultetet deltar aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (5).

6. Det skal være ordninger for internasjonalisering på studiet jf § 2-2 (6).

Beskrivelse

Ifølge opplysninger i selvevalueringen og under institusjonsbesøket har Det juridiske fakultet per i dag fire avtaler innen Erasmus-programmet, med to franske partnerinstitusjoner, en spansk og en østerriksk. Det juridiske fakultetet har de siste årene utvekslet i gjennomsnitt om lag 10 studenter per studieår. De internasjonale studentene har i dag 5 engelskspråklige emner å velge imellom.

Fakultetet skal fra høsten 2008 opprette en LLM-grad i havrett, som de tror vil være interessant for utenlandske studenter.

Videre har fakultetet 14 avtaler innenfor Nordplusnettverket. I tillegg til dette har de kontakt med russiske institusjoner. Pomor Universitetet i Arkhangelsk arbeider nå aktivt, med hjelp fra Universitetet, for å få etablert et studietilbud på engelsk. Et slikt tilbud har manglet til nå, og dermed gjort det vanskelig for Universitetet å sende studenter til Arkhangelsk.

Lærermobilitet har først og fremst vært aktuelt gjennom utenlandsopphold i forbindelse med forskningstermin. I løpet av studieåret 2005/2006 var to de vitenskaplige ansatte på utenlandsopphold under sin forskningstermin. En annen professor var gjesteforeleser ved to japanske universitet sommeren 2005.

Fakultetet også hatt besøk av gjesteforskere fra andre nasjoner. Via Barentssamarbeidet har fakultetet hatt besøk av lærere fra Russland. Disse har i all hovedsak gjennomført undervisningen i spesialfagene; Introduction to Russian Public Law og Russian Business Law.

Vurdering

Bare en liten andel av studentene har studieopphold i utlandet. Inntrykket fra intervjuene som ble foretatt ved institusjonsbesøket er at informasjonen om denne muligheten ikke er tilstrekkelig. Internasjonaliseringen er heller ikke godt integrert i studentenes studieplaner. Med fire års obligatoriske studier, er det dessuten lite rom for utenlandsstudier i studieplanen. Videre ga studentene uttrykk for dårlig selvsikkerhet når det gjelder språk.

Dette kan ha sammenheng med det sterke nasjonale fokuset i undervisningen. Komiteen mener det burde være flere internasjonale elementer i de obligatoriske delene av studiet. Arbeidsgiverne etterspør studenter med god språkkunnskap som er vant til å benytte seg av internasjonalt materiale.

Som nevnt tidligere kan en økt grad av valgfrihet i studiene gjøre det lettere å gjennomføre studentutveksling.

Komiteens inntrykk på grunnlag av institusjonsbesøket er at det heller ikke er god kontakt

mellom de utenlandske utvekslingsstudentene som kommer til Tromsø og de norske studentene. Større deltakelse av norske studenter i den engelskspråklige undervisningen ville gi et betydelig bidrag til internasjonaliseringen, og fakultetet bør derfor søke å skape incitament for norske studenter til å delta aktivt i de samme studiesammenhenger som de utenlandske. Seminarer med deltakelse av både utenlandske og norske studenter er en mulighet. Norske studenter bør øves i å debattere innenfor et internasjonalt auditorium.

Ordninger for internasjonalisering foreligger, men de bør utvikles videre.

Konklusjon på punkt 6.

Tilstrekkelige ordninger for internasjonalisering foreligger, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (6).

7. Institusjonen skal redegjøre for hvordan studiet kvalitetssikres i institusjonens system for kvalitetssikring jf § 2-2 (7).

Beskrivelse

Kvalitetssikringssystemet er beskrevet i fakultetets selvaluering.

Kvalitetssikringssystemet ved Universitetet i Tromsø baserer seg på følgende prosesser: studentevalueringer, lærerevalueringer, studieprogramevalueringer, samt etterfølgende utarbeiding av studieprogramrapporter, fakultetsrapporter og universitetets utdanningsmelding.

Studentevalueringer

En uformell, men viktig del av kvalitetssikringssystemet, er tilbakemeldinger fra studentene til den enkelte lærer. Dette gjøres dels fortløpende og uformelt, dels ved bruk av eget skjema (anonymt).

De formelle tilbakemeldinger fra studentene til fakultetet går via de tillitsvalgte studentene på hver avdeling. Det skal være to tillitsvalgte studenter på hver avdeling som velges av og blant studentene på avdelingen og så vidt mulig skal representere forskjellige grupperinger på avdelingen.

De tillitsvalgte deltar i evalueringsmøter ved slutten av hvert semester sammen med leder eller nestleder i avdelingsutvalget på den aktuelle avdeling, en representant fra Juridisk studentutvalg (JSU) og en fra administrasjonen. Her blir studieforholdene dette halvåret gjennomgått, -kvalitet på undervisningen, pensumsituasjon og andre studie- og læringsmiljøspørsmål. Det er et mål for fakultetet å få til en god dialog mellom representantene for studentene og lærerne på disse møtene.

Referat fra evalueringsmøtene danner sammen med lærernes egenevalueringer (utfylling av eget skjema på papir eller elektronisk etter endt undervisningsbolk) grunnlaget for rapport til avdelingsutvalg og studieutvalg (programstyre). Lærers vurdering skal omfatte egen innsats i undervisningen, studentenes forutsetninger og aktivitet, arbeidsmengde, forslag til forbedringer av studiekvaliteten, samt prøveformer og oppgavetekster i emnet.

Avdelingsutvalgene har ansvar for oppfølging i forhold til framtidig planlegging av undervisning mv. Tilbakemelding til den enkelte lærer formidles av avdelingsutvalgets leder så snart som mulig etter at evalueringsmøtene har funnet sted. Pedagogen kan bistå avdelingsleder i dette og ha ansvar for eventuell videre oppfølging av enkeltlærere.

Studieutvalget har ansvar for å følge opp eventuelle andre forhold det bør gjøres noe med og lage en sammenfattende studieprogramrapport for hele studieåret. Rapporten skal inneholde en analyse av hvordan studiet fungerer og forslag til forbedringer.

For spesialfagene foretas evalueringene på bakgrunn av et standardskjema som leveres inn etter at undervisningen er slutt. For masteroppgaven foretas emneevalueringen fra studenten via et standardskjema som leveres inn etter at oppgaven er levert.

Kvalitetssikring av sensur

En omlegging som er gjort siste året er at sensormøtene er skjøvet fram i tid slik at sensorene nå møtes halvveis i sensurperioden, mot tidligere samme dag sensur falt. Det er møteplikt for sensorene og de må ha lest minst fem oppgavesvar før møtet.

Fakultetet arbeider også med rutiner for tilbakemelding fra sensorene til fakultetet på oppgaven, avvikling av sensur eller andre forhold. Slik evaluering vil skje ved hjelp av tradisjonelt skjema og/eller Quest-back og vil komme i tillegg til dagens uformelle samtaler med sensorene i forbindelse med sensuren.

Studieprogramevaluering

Studieprogrammet som helhet har ikke vært evaluert siden masterstudiet startet opp høsten 2003 (1. og 3. avdeling) og 2004 (2. og 4. avdeling). Det første rene masterkull uteksamineres våren 2008, og i den forbindelse skal hele studieprogrammet igjennom en helhetlig studieprogramevaluering. Fakultetet vil vurdere å utnevne eksterne deltagere i dette arbeidet.

Beskrivelse og vurdering av rutiner for utvikling av studiet

Fakultetet opplyser at de etablerte rutiner for kvalitetssikring har også vist seg å være et viktig redskap for utvikling av studiet. Flere av tilbakemeldingene fra studenter, lærere og sensorer har ført til endringer i studieplan og reglementer. Studieutvalget har opprettet ad hoc-utvalg for utredning av reformspørsmål knyttet til eksamen og sensur. Forslag er blitt sendt på høring til avdelingsutvalgene og/eller er tatt opp på fellesmøte mellom de fem avdelingsutvalgene og studieutvalget som holdes to ganger i semesteret, eventuelt også diskutert i pedagogisk forum, før formell behandling av nødvendige endringer er foretatt i studieutvalg og fakultetsstyre. Etter en slik prosess er semesteroppgaven omdannet til fra eksamen til arbeidskrav med rett for studentene til å få skriftlig tilbakemelding på oppgaven og til å levere samme oppgave på nytt med veiledning hvis oppgaven ikke blir godkjent i første runde. Et annet eksempel er flytting av sensormøtet med forbedret funksjon som resultat, jf ovenfor.

Også diskusjoner på Pedagogisk forum som holdes tre ganger i semesteret, har satt i gang forbedringsprosesser, f.eks. forbedringer i instruks for oppgaverettere og bestemmelser om krav til og veiledning av masteroppgaver.

Studentenes mulighet til å påvirke utviklingen av studiet

Studentene er representert i samtlige styringsorgan ved fakultetet, - avdelingsutvalg, studieutvalg og fakultetsstyret. Studentene har også innflytelse gjennom kvalitetssikringssystemets studentevalueringer, - både direkte til den enkelte lærer underveis eller ved avsluttet undervisningsbolk (egne skjema) og gjennom de tillitsvalgte rolle i dette systemet.

Juridisk studentutvalg har jevnlig lunsjmøter med fakultetsledelsen, - i perioder har en klart å følge intensjonen om å møtes en gang i måneden. Dette er et uformelt forum der informasjon utveksles og ulike problemstillinger tas opp. At fakultetet er lite, gjør at studentene ofte tar direkte kontakt med lærere eller studieadministrasjonen utover de mer formelle kanaler som nevnt ovenfor.

Kvalitetssikring av praksis

Reglementet for obligatorisk utplassering i praksis inneholder en del krav som skal ivareta kvaliteten på praksisen i forhold til både studenter og praksissted.

- Før studenten reiser ut i praksis er det et krav om deltagelse på obligatorisk praksisforberedende undervisning.
- Praksisstudenten tildeles en kontaktlærer ved fakultetet og en betalt veileder på praksisstedet. Veilederen skal blant annet sørge for at studenten gis relevante arbeidsoppgaver og gi nødvendig hjelp og støtte underveis.
- Fakultetet har utarbeidet egne veiledninger for hovedgrupper av praksissteder, for å være sikker på at praksisstedene fullt ut forstår hva det innebærer å ha en student hos seg.
- Studentene skal levere en skriftlig evaluering av praksisoppholdet etter endt praksis.
- Sensur av praksisrapportene foretas av to sensorer: kontaktlæreren og en ekstern. Den eksterne sensor har til nå vært 2. sensor på samtlige rapporter, noe som sikret lik vurderingen av grensen mellom godkjent og ikke godkjent.
- Foruten praksisstudentens egen vurdering av praksisoppholdet (se ovenfor) gir studentene også tilbakemelding på den praksisforberedende undervisningen og andre sider ved praksisordningen gjennom de semestervise, samtalebaserte evalueringsmøter, jf ovenfor.

Vurdering

Komiteens oppfatning er at kvalitetssystemet fungerer bra. Som særlig positivt trekkes fram den korte avstanden mellom studentene og fakultetsledelsen. De jevnlige lunsjmøtene mellom JSU og fakultets- og universitetsledelsen bidrar på toppen av de formelle kvalitetssikringsverktøyene til et tett samarbeid om, og fokus på studiets kvalitet. Kritikkk fra studentene blir også fulgt opp på en god måte. Dette ble underbygget av studentenes uttalelser under institusjonsbesøket.

Konklusjon på punkt 7.

Institusjonen har redegjort for hvordan studiet kvalitetssikres i institusjonenes system for kvalitetssikring, jf NOKUTs forskrift § 2-2 (7).

E) FAGLIG NIVÅ OG DOKUMENTERTE RESULTATER

Indikatorer på faglig nivå

Eksamensoppgaver

Eksamensoppgavene ser ut til å følge opp læringsmålene på en god måte, og holder et tilstrekkelig faglig nivå.

Sensorveiledning

Det utarbeides sensorveiledninger for alle eksamener av en erfaren lærer, internt eller eksternt. De går gjennom både faglige og sensurmessige spørsmål. Disse ser ut til å være tilfredsstillende.

Pedagogiske kvalifikasjoner

Det kreves universitetspedagogisk seminar eller tilsvarende for å bli fast ansatt ved UiT, men det er ikke et krav for de eksterne timelærerne med kurs i pedagogikk. Dette tilsvarer vanlige standarder på området.

Pensum

Pensum ser bra ut. Alle læringsressurser som er oppført som pensum eller er tilgjengelige på studiet er anerkjente i det nasjonale fagmiljøet.

Indikatorer på dokumenterte resultater

Studentenes tilfredshet

Studentene komiteen møtte under institusjonsbesøket var generelt sett fornøyd med utdanningen.

Kandidatenes tilfredshet

Kandidatundersøkelsen lider av flere svakheter, blant annet lav svarprosent. Kandidatene som svarte på denne hadde dessuten fulgt den gamle studiemodellen. Det må likevel nevnes at kandidatene som svarte stort sett var fornøyd.

Arbeidsgivernes tilfredshet

Arbeidsgiverne ga uttrykk for stor tilfredshet med kandidatene fra Tromsø. De så ingen indikasjoner på at kandidatene fra Tromsø holder et lavere nivå enn kandidatene fra de andre fakultetene, kanskje tvert om.

Data om gjennomstrømming

Gjennomstrømmingen har blitt bedre de siste årene. Antall studenter på høst-2003-kullet var 111. Av disse var 37 registrert sluttet. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006, var 74. Antall studenter på høst-2004-kullet var 112. Av disse var 46 registrert sluttet. Antallet som fortsatt var registrert våren 2006 var 76. Antall studenter på høst 2005-kullet var 97. Av disse var 15 registrert sluttet. Antallet som fortsatt var registrert på kullet våren 2006 var 82.

(De første som blir uteksaminert og har fullt det nye mastergradsstudiet hele veien, er ferdige vår 2008.)

Vurdering av karakterfordeling

Det finnes intet som gir grunn til å anta at karakterfordelingen avviker fra det som gjelder ved andre juridiske fakulteter. Delvis anvendes samme sensorer.

Faglig arbeid i mastergradsstudiet

Se kommentarene til praksisordningen foran.

F) KONKLUSJON

Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø tilfredsstiller akkrediteringskravene for mastergradsstudium i rettsvitenskap, bortsett fra kravet om andel førstestillingskompetanse i fagmiljøet.

G) ANBEFALINGER FOR VIDERE UTVIKLING

Fagmiljøet

For å kunne oppfylle punkt 3.3 i NOKUTs kriterier, hvor kravet er at 50 % av fagmiljøet skal dekket av ansatte med førstestillingskompetanse, må fakultet øke andelen ansatte med førstestillingskompetanse.

Fagmiljøet ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø er ikke så stort. Det er blant annet et problem at det er mangel på fast ansatte lærere i sentrale juridiske emner. Komiteen anbefaler her å rekruttere til fast ansettelse innenfor de aktuelle områdene. I mellomtiden bør fakultetet fortsette bruken av kvalifiserte timelærere, ikke minst professorer fra de andre fakultetene og andre med forskningskompetanse.

Studiets struktur

Komiteen mener fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+2 Bologna- struktur for studiene, hvor basiskunnskapene i de vesentlige emnene gis i et bachelorgradsstudium, og mastergradsstudiet primært blir en fordypning.

I tråd med Bologna-modellen bør dessuten studiets valgdelt være større enn den i dag. Dette ville være positivt i forhold til fordypning, progresjon og internasjonalisering.

Videre er det komiteens syn at fakultetet bør overveie å etterkomme studentenes ønske om flere obligatoriske elementer i studiet og mer skrivetrening, i de delene av studiet som ikke er valgfrie.

Da studentene også etterlyser flere spesialfag, er det også en anbefaling at fakultetet bør legge opp mer systematisk til at studentene skal kunne ta spesialfag andre steder.

Internasjonalisering

Etter komiteens syn bør det internasjonale fokuset på studiet bli betydelig sterkere, og ordningene for internasjonalisering bør utvikles.

Fakultetet bør legge bedre til rette, og informere bedre, for å få flere av studenter til å ta utenlandsopphold.

De anbefales også å gjøre noe for å bedre kontakten mellom de utenlandske utvekslingsstudentene og de norske studentene, for eksempel ved å ha blandende seminarer.

Videre ville det vært positivt dersom deler av pensum var utenlandsk, og i større grad hadde et internasjonalt perspektiv. Det bør også settes inn tiltak for at flere av de norske studentene skal delta i de engelskspråklige valgfagene. Dette kunne bedret både studentenes evner til å bruke internasjonale rettskilder og deres språkkunnskaper. Studentenes ferdigheter etter utdannelsen ville også bli mer i samsvar med kravene som stilles til jurister i dagens arbeidsmarked. Komiteen mener dette er mulig å gjennomføre uten at det går på bekostning av kunnskapene om norsk rett.

Målbeskrivelse

Målbeskrivelsen kunne vært klarere på hvilke juristroller man utdanner til, og om målet er å utdanne jurister bare for et norsk eller også for et internasjonalt arbeidsmarked

Pensum og undervisning

Komiteen anbefaler at de eksterne timelærerne får tilbud om kurs i pedagogikk, og at de får mer veiledning i forbindelse med den casebaserte kursundervisningen.

Veiledning

Veiledningen av masteroppgavene bør kunne bli vesentlig mer effektiv ved en koordinering, slik at studenter som arbeider innenfor samme område har felles metodeseminarer og lignende gruppeveiledning.

H) APPENDIKS

Sakkyndig komité

Den sakkyndige komité har bestått av følgende fire personer:

Student Nina Elisabeth Dürendahl Thommesen, Universitetet i Bergen

Thommesen er student i masterstudiet i rettsvitenskap som er planlagt avsluttet september 2007. Hun har vært leder i to perioder og nestleder i én periode i Juridisk Studentutvalg, er fast representant i Studieutvalget, og er vararepresentant i Forskningsutvalget ved UiB.

Professor Páll Sigurðsson, Islands universitet

Dr. Juris fra Islands Universitet 1978, og har blant annet studier fra Universitetet i Oslo, Universitetet i Bonn og Munchen og Institute of Advanced Legal Studies i London. Han er professor fra 1987. Han har undervist, veiledet og forsket på flere områder innen jus, bl. a. privatrett, sjørett, miljørett og rettshistorie. Sigurðsson har vært prodekan og dekan på Det juridiske fakultet ved Islands universitet. Han har vært utnevnt som medlem og har vært leder for flere utvalg og komiteer.

Professor Frederik Zimmer, Universitetet i Oslo

Zimmer er dr. juris 1978 og ble professor i skatterett ved Universitetet i Oslo i 1987. Han har veiledet flere doktorgradsstudenter og har sittet i flere doktorgradskomiteer i Norge og andre nordiske land, samt bedømmelseskomiteer for professorater i Danmark og Sverige. Nylig var han med i en evaluering av forskningen ved Juridisk Institutt ved Handelshøyskolen i København. Han var dekan ved Det juridiske fakultet i Oslo i tiden 1995-2000 og har vært konstituert dommer i Høyesterett i tre perioder.

Professor Thomas Wilhelmsson, Helsingfors universitet (komiteens leder)

Thomas Wilhelmsson er prorektor ved Helsingfors universitet. Han er professor i sivil- og handelsrett, og har vært professor siden 1981. Han har hatt ulike stillinger ved Helsingfors universitet. Han har vært lovrådgiver for Justisdepartementet, og har ledet flere komiteer og forskningsprosjekter nasjonalt og internasjonalt. Han har under utdanning hatt opphold ved flere utenlandske institusjoner, blant annet Oslo, Oxford og Bremen. Han har erfaring fra evaluering av juridisk utdanninger i Sverige og på Island.

MANDAT FOR SAKKYNDIGE KOMITÉ FOR REVIDERING AV AKKREDITERT MASTER- OG PHD-STUDIER I RETTSVITENSKAP

Fastsatt av NOKUTs styre 29. mars 2006.

Oppgaven til sakkyndig komité er med hjemmel i lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 og Kunnskapsdepartementets forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler av 8. september 2005 å:

- 1) Vurdere om mastergrad- og ph.d.-studiene i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø
 - fremdeles tilfredsstillende alle NOKUTs standarder og kriterier for høyere grads- og doktorgradsstudier og
 - holder et tilstrekkelig faglig nivå og har tilfredsstillende dokumenterte resultater slik at akkrediteringen kan opprettholdes
- 2) Begrunne sine vurderinger og gi en entydig konklusjon i en skriftlig rapport
 - Rapporten skal ha vurderinger som institusjonen kan bruke i sitt videre utviklingsarbeid.
 - Rapporten skal kvalitetssikres før den avgis.
- 3) Avgi rapport til NOKUT.

Det formelle vurderingsgrunnlaget til komiteen er:

- Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning vedtatt av NOKUT 25. januar 2006. Det skal legges vekt på utdanningens faglig nivå og dokumenterte resultater.

Komiteens vurdering baseres på følgende materiale:

- Institusjonens selvevaluering, dokumenterte resultater og annet relevant skriftlig materiale som NOKUT og/eller komiteen anser som nødvendig for vurderingen.
- Komiteens erfaringer fra institusjonsbesøk.

Oppdraget avsluttes med NOKUTs vedtak.

UTDRAG FRA NOKUTs FORSKRIFT OM STANDARDER OG KRITERIER FOR AKKREDITERING AV STUDIER

Fastsatt av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) 25.01.2006 med hjemmel i Kunnskapsdepartementets forskrift av 08.09.2005 nr. 1040 om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler.

§ 2-2 Standarder og kriterier for akkreditering av studier på høyere grads nivå.

§ 2-2 (1) Studiet skal oppfylle departementets forskrift om krav til mastergrad.

§ 2-2 (2) Det skal foreligge en plan for studiet.

1. Studiet skal ha et dekkende navn.
2. Av planen skal det framgå hva som er studiets fagområde(r) og kjerneområde(r).
3. Opptakskravene skal være i samsvar med studiets mål, innhold og nivå.
4. Studiets mål skal være klart formulert. Av målene skal det framgå hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal ha ved slutført studium, samt hva slags kompetanse studiet gir i forhold til videre studier og/eller yrkesutøvelse.
5. Planen skal vise oppbygging av studiet med obligatoriske og valgfrie deler, bredde og fordypning.
6. Pensum og undervisning skal være egnet til å sikre kandidatenes kompetanse i relasjon til studiets mål.
7. Det skal være faglig sammenheng og tydelig progresjon i studiet.
8. Studiet skal gi kunnskap om vitenskapelig teori og erfaring med bruk av vitenskapelig metode.
9. Eksamens- og vurderingsordningene skal være tilpasset den undervisning og veiledning som blir gitt, og skal være egnet for å nå studiets mål.
10. Opplegg for og gjennomføring av eventuell praksis skal være relatert til studiets mål, den øvrige undervisningen og den kompetansen kandidatene skal ha ved gjennomført studium.

§ 2-2 (3) Institusjonen skal ha et stabilt fagmiljø knyttet til studiet.

1. Størrelsen på fagmiljøet angis i årsverk, og skal være tilpasset undervisnings- og veiledningsbehovet for studiet, samt den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som skal utføres.
2. Minst 50 % av fagmiljøet knyttet til studiet skal være ansatte med hovedstilling på institusjonen.
3. Minst 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse, av disse skal minst 25 % være professorer.
4. Institusjonen skal ha ansatte i hovedstilling innenfor studiets kjerneområde(r).
5. Fagmiljøet skal vise til resultater fra forskning eller faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid og delta aktivt i faglige nettverk.
6. For områder der institusjonen har behov for supplerende kompetanse, skal det legges fram en realistisk plan for hvordan denne skal skaffes.

§ 2-2 (4) Infrastrukturen skal være tilpasset organisering og undervisningsform og relateres til studiets mål.

1. Tekniske og administrative tjenester skal være tilpasset studiet og antall studenter.
2. Studenter skal sikres tilstrekkelig tilgang på IKT-ressurser.

3. Bibliotek tjenestene skal være lett tilgjengelige og i samsvar med studiets faglige innhold og nivå.
4. Institusjonen skal ha egnede lokaler til undervisning og forskning.

§ 2-2 (5) Institusjonen skal delta aktivt i internasjonalt samarbeid innenfor fagområder med relevans for studiet.

§ 2-2 (6) Det skal være ordninger for internasjonalisering på studiet.

§ 2-2 (7) Institusjonen skal redegjøre for hvordan studiet kvalitetssikres i institusjonens system for kvalitetssikring.

Program for institusjonsbesøk - Universitetet i Tromsø

Møterom: Styrerommet

Tid	Tema
28. mai 2007	
18.00	Formøte for komiteen
29. mai 2007	
09.00 – 09.30	Komiteen har møte
09.30 – 10.30	Møte med rektor, forsknings- og studiedirektør, dekan, fakultetsdirektør, leder av Juridisk studentutvalg, studenttillitsvalg
	Pause
10.45 – 11.45	Møte med studenter alle avdelingene representert
11.45 – 12.30	Arbeidslunsj for komiteen
12.30 – 13.15	Møte med faglig/vitenskaplig personale tilknyttet mastergradsstudiet (etablerte professorer)
	Pause
13.30 – 14.15	Møte med faglig/vitenskaplig personale tilknyttet mastergradsstudiet (nyere tilsatte)
	Pause
14.30 – 15.30	Møte med prodekan for undervisning, studiesjef, leder for forskningsseksjonen, studiekonsulent internasjonalisering
	Pause
15.45 – 16.45	Praksisveiledere (intern og ekstern), timelærere, eksterne sensorer
16.45 – 17.45	Arbeidsgivere / avtakere
17.45 – 18.30	Oppsummerende møte
30. mai 2007	
08.00 – 08.30	Formøte
08.30 – 09.30	Besiktigelse av infrastruktur
09.30 – 10.30	Møte med doktorgradsstudentene ○ Tilfeldig utvalgte doktorgradsstudenter ○ Doktorgradsstudenter på ulike trinn i studiet
	Pause
10.45 – 11.45	Møte med faglig/vitenskaplig personale tilknyttet doktorgradsstudiet
11.45 – 12.30	Arbeidslunsj med komiteen
12.30 – 13.30	Møte med FoU-ansvarlig, programansvarlig for doktorgradsstudiet
13.30 – 14.00	Pause og arbeidsmøte for komiteen
14.00 – 15.00	Møte med rektor, forsknings- og studiedirektør, dekan, fakultetsdirektør, leder av Juridisk studentutvalg, studenttillitsvalg
15.00	Avsluttende arbeidsmøte for komiteen
	Avreise

Dokumentasjon benyttet i vurderingen

- Selvevaluering for masterstudiet i rettsvitenskap, Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø, desember 2006
- Oppdatering av selvevaluering av 23.05.07
- Retningslinjer til hjemmeoppgaver ved graden master i rettsvitenskap, Masterstudiet i rettsvitenskap, UiT
- Program for pedagogisk forum ved Juridisk fakultet høsten 2006
- Oppgavesamling til seminar i familierett/ekteskaps – og samboerrett, 1. avdeling master høsten 2006
- Utdanningsmeldingen for Universitetet i Tromsø 2005-2006
- Eksamensreglement for 1. -4. avdeling (fellesdelen) i graden master i rettsvitenskap – oppdateringer
- Studieplan for graden master i rettsvitenskap ved Universitetet i Tromsø – oppdateringer
- Kandidat – og alumniundersøkelse 2005 – studentdelen
- Kandidat – og alumniundersøkelse 2005 – arbeidsgiverdelen
- Rekrutteringsplan for vitenskapelige stillinger for Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø, 2006-2010
- Budsjettdokument for 2007
- Årsplan for 2007
- Et utvalg av masteroppgaver fordelt på ulike karakterer (framlagt til gjennomsyn under institusjonsbesøket)